

Mussolinis afsættelse juli 1943

– nyheden modtaget i Tisvilde og på *Politikens* redaktion

ved forskningschef, dr. phil. John T. Lauridsen,
Det Kongelige Bibliotek

Det var en verdenssensation, da det fascistiske Italiens fører Benito Mussolini 25. juli 1943 blev afsat af sine egne, Det Fascistiske Storråd. Han blev påfølgende fængslet, fascistpartiet opløst og den nye regering under Pietro Badoglio's ledelse søgte fred med de allierede. Nyheden om afsættelsen nåede straks til Danmark, hvor avisredaktionerne fik travlt. I det følgende skal i et par glimt belyses, hvordan nyheden nåede dels nogle ferierende i Tisvilde, og hvorledes de reagerede, dels hvordan den blev tacklet på *Politikens* redaktion. Førstnævnte sted var der spontan glæde, på redaktionen en usikker, hvis ikke uprofessionel famlen med hensyn til, hvad der skulle stilles op – hvis ellers vor hjemmelsmands historie står til troende.

Kriminalreporter ved *Politiken*, Wilhelm Bergstrøm, var på ferie i Tisvilde med sin kone Elsa og datter Ritta (Tusse) i juli 1943. Under ferien var Bergstrøms nærmeste medarbejder, kriminalreporter Carl Næsh Hendriksen (Næsh), pålagt den opgave, at holde sin foresatte løbende orienteret om, hvad der foregik i hovedstaden og på *Politikens* redaktion. Det gjorde han pligtskyldigst hver sommer, og det gav sig udslag i en

stribet af breve med muntre situationsbeskrivelser og dialoger om emner, som Næsh mente, kunne interessere Bergstrøm, eller som han selv gik op i, f. eks. biler, en lidenskab der under de herskende forhold var nærmest umulig at dyrke. Næsh var klar over, at brevene ville indgå i den dagbog, som Bergstrøm var begyndt på i september 1939, så han sørgede for, at brevene ligeledes fik en passende journalistisk vinkel, helst med en eller flere pointer. Det var i bedste fald også eftertiden, han skrev til. Brevene har nærmest karakter af en føljeton – præcist bemærket af Næshs kollega Clausen nedenfor – hvor dagenes begivenheder fremstilles, der bliver fulgt op på dem, og den stadige røde tråd er Bergstrøms fravær og stærkt ventede tilbagekomst, så Næsh kunne få sin velfortjente ferie. Fra begyndelsen til afslutningen af dette forløb samlede Næsh op lige, hvad der passede ham – og Bergstrøm. Næshs sommerbreve var mere end en sur pligt, hvad der ikke mindst kommer frem i det nedenfor aftrykte brev.

Bergstrøm og Næsh var enige om at være stærkt kritiske over for *Politikens* redaktion, især gjaldt det redaktør Niels Hasager, som de på intet tidspunkt nåede ret høje tanker om. Hasager var en letvægter, der ikke havde sine meningers mod, men var administrator for firmaets aktionærer, hvis interesser til enhver tid blev sat højere end medarbejdernes, var bl.a. deres mening. Hasager havde ansat sin søn Flemming i redaktionen, hvilket ikke gjorde deres vurdering mindre negativ. Denne indstilling spores også i Næshs

brev til Bergstrøm 27. juli, hvor Næsh bl.a. leverer nye eksempler på Hasagers angivelige inkompetence, som de to kolleger opfattede det. Det var hverken et uhildet vidne, der skrev fra *Politiken*, eller en adressat i Tisvilde, der forventede at modtage en anden tendens i sommerbrevet, end netop den han fik.

Men Mussolinis afsættelse var trods alt den store sensation, selv om

den blev pakket godt ind i alle de daglige fortrædeligheder, hib til politiet, sabotagemeddelelser og modsætninger blandt *Politikens* medarbejdere.

Wilhelm Bergstrøm og hans dagbog 1939-45 er flere gange tidligere præsenteret med uddrag i *Magasin*, se 17. årg. nr. 2, 2004, og 18. årg. nr. 2 og 4, 2005.

Wilhelm Bergstrøms dagbog 26. Juli 1943

Elsa, Tusse, John¹ og jeg cyklede om Formiddagen til Tisvildeleje for at købe ind. Spisekammeret var tomt. Solen skinnede, men det var lidt køligere end de foregaaende Dage. I Tisvilde konstaterede vi, at Slagterbutikken var tom. Der var Lammekød, men Tak, ikke til den Pris. Oppe ved Cyklesmeden mødte vi Schwartz. Han fortalte en Sensation. Mussolini var afsat. Det snakkede vi lidt om. Han havde hørt det af en Ven, som havde hørt det i den engelske Radio. Derefter paa Indkøb. Vi kom netop i rette Tid til at faa nogle pragtfulde Rødspætter i Fiskeforretningen nede ved Stranden. Der var mange Mennesker op over Hovedstrøget. Vi mødte Fru Gjellerup Andersen, der sprang af Cyklen og gav Haand. Det turde altsaa være forkert, naar Elsa og jeg forleden antog, at hun ikke vilde hilse paa os, fordi hun ikke var sikker paa qua Nazist at faa en Genhilsen. Hun inviterede Tusse med

op til Leg med sin Pige, hvor ogsaa Ester Glahn befandt sig. Elsa, John og jeg gik videre paa Indkøb. Der var stuvende fuldt i Butikkerne. Grønthandleren sagde, at han ikke havde nogen Citroner, men da han fik summet sig, var der alligevel en til os. Iskageboden havde "fuldt Hus." Pludselig blev der almindelig Bevægelse. Bladhandleren hængte Plakater ud, hvorpaa der stod, at Mussolini var bleven afsat. Saa var det altsaa rigtigt, hvad Schwartz havde sagt.² En ung Pige hængte en Plakat op paa Kurven foran paa sin Cykle. Diskussionen var almindelig. Minerne lysnede. En Dame sagde smilende: "Saa gaar det alligevel den rigtige Vej." Jeg spenderede Iskager. Der kom en Bil. Den havde ekstraudgaver fra København. De var udsolgt i en Ruf. Lidt efter kom ogsaa en Bil med Aviser fra *Berlingske Tidende*. Det havde nok været en travlt Nat i København paa Redaktionerne. Ogsaa *Berlingske Tidende* blev revet væk. John var lidt skuffet over, at hans Hoforgan

Social-Demokraten ikke deltog i Kapløbet.³ I Avisen stod ikke meget andet end et Telegram om Kendsgerningerne. Resten var optryk af Historien. Tusse kom tilbage fra sit Besøg og havde faaet en Invitation til den følgende Dag. Stærkt forsinkede kørte vi hjemad. Vi kom først til at spise Frokost ved 14 Tiden. I Anledning af det passerede spenderede jeg en Snaps. ...

Brev fra Carl Næsh Hendriksen til Wilhelm Bergstrøm

København, Tirsdag Aften, den 27. Juli 1943.

Kære Bergstrøm!

Puh ha! Hele Byen stønner af Varme og – af Længsel efter Cigaretter. Fabrikkerne og mange Tobakshandlere har lukket paa anden Uge. Det er næsten umuligt at faa en Smule rygeligt. Min Kone anbefalede mig i Dag Assong Te – det skulde være godt til baade at ryge og Drikke. Foreløbig har jeg ikke forsøgt mig, men jeg bliver vist nødt til det.

Vores gamle Ven Altschuler var her i Aften. Han kunde ikke forstaa, at De ikke havde sat sig i Forbindelse med ham angaaende Kød etc. til Sommerhuset. Jeg trøstede ham med, at De nok havde sammensværget Dem med Deres egen Slagter, men han kiggede vantro paa mig og paastod, at det ikke var til at faa Kød i Øjeblikket. Jeg gaar imidlertid ud fra, at De har faaet, hvad De skal have i den Retning.

Og saa Mussolini! Ja, det var en Overraskelse – ogsaa her paa Redak-

tionen. Den første, der fik Nyheden, var vist en af vore Sportsmedarbejdere, der blev ringet op af en Forbindelse, som spurgte ham, om han kunde bekræfte et usandsynligt Rygte.

– Er Mussolini abdiceret? spurgte han.

– Va' er det for noget Vrøvl – og saa i Telefonen? spurgte min Hjemmelsmand.

– Jeg har hørt det ude i Byen. Man siger, at det er sagt over amerikansk Radio, lød Svaret.

– Saa er det sku' nok Løgn, svarede Sporten, men jeg skal prøve at undersøge det.

Den samme Mand henvendte sig derefter til Merete⁴ – oh! Hun anede intet, havde iøvrigt ikke Tid til at beskæftige sig med Spørgsmaalet – hun skulde bryde om. Forchhammer skød Maven endnu længere frem end sædvanligt og svarede:⁵

– Vrøvl!

Saa gik Sportsmanden ned igen, beroliget eller...naa i hvert Fald gik han ned fra Sætteriet. Den højeste Sagskundskab havde talt. Musso sad altsaa endnu.

Men en halv Times Tid senere – Kl. ca. 23,30 – ringede den politiske Afdeling (den syrlige).⁶ Nielsen⁷ tog Telefonen, og Manden deroppe spurgte:

– Har I hørt noget om, at Mussolini skulde være gaet. Det er vist sagt i svensk Radio, og man taler om, at Ritzau har noget om det!

Nielsen var Fyr og Flamme – i Modsætning til 100 Mands Bordets Medlemmer⁸ – jvf. ovenfor – han sagde

til Mig:

– Den syrlige Afdeling

fortæller, at Mussolini er røget paa R....

– Ritzau ved noget om det!

– Ring til Ritzau, svarede jeg, og Nielsen tog Central 44.

Det viste sig, at “Gaarden” havde Ret, Ritzau vidste et og andet om, at han skulde være trukket tilbage til For- del for Badoljo [!]- altsaa var han ikke gaaet godvilligt, og Resultatet af denne Samtale var følgende Samtale mellem Nielsen og den syrlige Afdeling:

– Nu vasker den ene Haand den anden. Jeg har en go’ Nyhed til jer, men hvad var det for en Anholdelse, dér blev foretaget paa Raadhuspladsen i Eftermiddag. I siger, at det var Statsadvokatens Afdeling, der foretog den?

– Naa’e den – det var en længe eftersøgt Kommunist, som vi løb paa – paa en eller anden Maade. Han skulde jo ta’s!

– Hva’ hedder han?

– Frederik Møller!

– Og hva’ var saa det for et Knald, der lød i Havnegade i Morges ved 5-Tiden (Merete havde spurgt os om Eftermiddagen)?

– Naa’e det, det var en tysk Lægter med Tørv, der fik et Put. Den sank! Forøvrigt blev der ved samme Lejlighed begaaet et Attentat paa en af Bugserbaadene⁹ og paa Lolland Falster er der i Gaar dalet nogle hvide Flager ned. Vi troede, det var Fosforplader, men ved nærmere Undersøgelse viste det sig at være engelsk Propaganda¹⁰ – ja, nu ved jeg ikke mere, maa jeg saa faa Deres Nyhed!

– Mussolini er gaaet!

– Det er Løgn?

– Han er gaaet!

– Det var Satans!

– Ja, nu kan I godt snart

tænke paa at lukke Forretningen deroppe. Dette her er kun Begyndelsen, men det varer ikke længe, før I er arbejdsløse, grinede Nielsen.

Og hvad saa. Ja, her paa Bladet var det jo efterhaanden begyndt at sive ud, at der var noget galt i Italien. Man flokkedes om Radioen Kl. 24 – der kom Løsningen. Det hele blev en sydende Heksekedel, der lød Bravoraab og Hurra’er, Skov¹¹ saa eftertænksom ud og Merete var om muligt endnu mere desorienteret end sædvanlig. Flemming var lutter Fyr og Flamme. Han var den ansvarshavende Redaktionssekretær og i den Anledning havde han en halv Times Tid tidligere faaet en Kæmpeballe af Faderen.¹² Søndagens Luftalarm havde han nemlig ikke sat paa Forsiden – det havde Berlin-geren, og saa maatte vi naturligvis ogsaa have den der – men nu øjnede han en Chance til at rehabilitere sig. Arkivet blev sat i Sving – Billeder af hele Mussolinis Liv, Skov traadte i Funktion, 100 Mands Bordet blev i Hast suspenderet. Det hele skulde bringes ned i Redaktionssekretariatet. Der kunde man sidde i Fred og tænke!? over en Bid Brød. Nu skulde der bestilles noget.

– Men hvad siger Ministeriet? indskød jeg spagt.

– Merete saa haanligt paa mig, selv vort nye Haab – Drageren fra Drogdengade¹³ – vaagnede pludselig op. Hvad i Alverden. Blandede denne

Berlingske Tidendes spiseseddel med meddelelse om Mussolinis afsættelse opsat på Rådhuspladsen, København. Fra C. Nash Henriksen (red.): Den danske Kamp i Billeder og Ord, 1945-1948.

vox infantium sig i Udenrigspolitikken?

Ministeriet fik nu alligevel det sidste Ord. Efter at den første Storm

af Begejstring havde lagt sig fandt man ud af, at man nok hellere maatte ringe til Ministeriet – det blev pure Afslag.

Humøret faldt en halv Snes Grader hos de vise Fædre – og Moderen, men vi andre var paa det Tidspunkt ligeglade. Vi raabte Hurra og drak Brændevin. Lejligheden maatte udnyttes. Den kommer kun een Gang.

Tiden gik, og jeg gik hjem.

Det sidste, jeg hørte paa Vejen ned ad Trappen var følgende:

– Det er sku' en Skam, at Jacobsen har Ferie – han burde ha' været her i Aften.¹⁴

Jeg ved ikke, hvem der udtalte dette Ønske, men jeg naaede hjem til Kl. 2 og lukkede Radioen fra London op. Man bebudede en Udsendelse Kl. 2,40 Ekstra – og jeg blev siddende oppe – Kl. 2,40 fik man det samme at vide med Løfte om en Ekstraudsendelse Kl. 3. Atter det samme – saa gik jeg i Seng!

Men paa Bladet blev 100 Mands Bordet siddende. En Forside blev rettet til med Nyheden. Klokken blev 5 – stadig intet Nyt. Paa det Tidspunkt gik Berlingerens Redaktion hjem. De troede ikke paa, at Nyheden vilde slippe igennem de første Dage, men Kl. 5,40 kom Nyheden, og saaledes gik det til, at vi fik sendt Ekstraudgave ud, mens Berlingeren kun fik en Løbeseddel, mens de andre slet ingen Ting fik udsendt.

Næste Dag var Merete Fyr og Flamme. Hun dukkede op Kl. 14,30 – røg lige i Armene paa Skov og udbød:

– Det var vel en Nat?

– Ja, den bedste i mit Liv, svarede Skov. Et Held var det, at ingen udenforstaaende hørte dette replikskifte.

De kunde jo have misforstaaet det.

Paa Gaderne vakte Plakaterne almindelig Opsigt. Folk var ude af sig selv. Her foran Politiken fik en tysk Soldat stukket en Plakat i Haanden. Han gloede paa den. Det var tydeligt, at han ikke forstod meget af den. I det samme kom en ung Mand forbi. Han havde lige selv læst Plakaten, og grebet af en utæmmelig Trang til at demonstrere paa den ene eller den anden Maade, slog han Kammeratligt Soldaten paa Skulderen, idet han udbød:

– Det er godt, at du ikke forstaar noget, af det Kammerat!

Soldaten gloede efter ham, og forsøgte fremdeles at tyde Skriften paa Plakaten. Navnet Mussolini kunde han ikke undgaa at se – en blind Mand kunde føle det med sin Kæp. Paa Stemningen omkring sig kunde han forstaa, at det var noget godt, der var sket for det Land, han var med til at besætte – altsaa var det skidt for ham. Han knyttede Ansigtet – smed Plakaten og vandrede videre.

Op paa Dagen begyndte Telefonerne at kime. Stampen¹⁵ maatte holde for, men han var ude af Stand til at svare paa Spørgsmaalene. Et af de hyppigste var:

– Ka' *Politiken* ikke fortælle os, naar Hitler gaar samme Vej som Mussolini?

– Det kan jeg ikke svare Dem paa, lød Stampens lakoniske Svar – saa vidste man, hvad der var spurgt om.

Forøvrigt havde jeg ved 0,30-Tiden en Opringning fra Mellerup.¹⁶ Han indledte med følgende:

– Kære Næsh Hendriksen.

Nu har De interviewet mig saa mange Gange. Nu maa jeg interviewe Dem. Er det rigtig, at Mussolini er gaaet?

– Ja, det er rigtig, men det er ikke officielt endnu!

– Ja, ja, men jeg maa vist alligevel sørge for, at der kommer en ekstra Vagt foran det italienske Gesandtskab i Amaliegade. Det kan faa en vis Betydning.

– Ja, det er nok ikke af Vejen!

– Paa Baggrund af det kan De vel ikke fortælle noget særligt?

– Næ, en Sabotagehistorie har vel ingen Interesse?

– Sabotage – i Aften?

– Ja, det er lige sket – paa en Maskinfabrik i Heimdalsgade!¹⁷

– Det har jeg ikke hørt det bitterste om.

– Det er ogsaa lige sket. Vi har faaet en Opringning fra en af vore Medarbejdere, der bor i Kvarteret. Brandvæsenet er kort derud for fem Minutter siden.

– Saa maa De undskylde

– Tak for Oplysningen – jeg forsvinder.

Mellerup fik Røret paa i en Fart. Nu skulde han sørge baade for det italienske Gesandtskab og Vagten til Heimdalsgade. Der var nok at gøre. Et Held var det, at Platanvej ligger paa Frederiksberg. En halv Time efter Heimdalsgade, hvor en Brandmand kom til Skade og en nysgerrig Genbo til Maskinfabrikken blev ramt af et Sprængstykke ved den anden Eksplosion, lød et Brag fra Dr. Værnets gamle Villa (Jacobsens gamle Ven).¹⁸ Nazilægen har solgt Villaen til Værnemagten, der nu var ved at indrette Telefoncentral i den, men før

man var naaet til Omstillingsbordene gav Sabotørerne den en Omstilling. Den brændte ned til Grunden og staar nu som en røgsværtet Brandtomt.

Ja, saadan er det. En Ærgrelse kommer sjældent alene.

Jeg kan tilføje, at Hasager i Dagene efter Mussos Fald har været meget venlig. Om det er Faldet eller Resultaterne, der kom til at foreligge i Form af en “Næse” til Berlingeren, ved jeg ikke, men i hvert Fald er vi blevet ualmindelig dristige. Om det saa er Dr. Goebbels Artikel fra *Das Reich* om Tysklands Skæbnekamp etc. har vi haft Mod nok til at droppe den i anden Udgave. Der kom en Nyhed om Husarerne i Jægerspris, og den fik Fortrin. Det var ikke sket for et halvt Aar siden.

Jeg kan tilføje, at den Granat, der dræbte de tre Husarer, var af tysk Fabrikat. Tyskerne havde kort forinden haft Fægtningsskydninger deroppe. Naturligvis kan de ikke gøre for, at en dansk Soldat samler Granaten op og tager den med hjem i sin Brødpose, men havde de ikke været her o.s.v.

I Fredags skulde “Bergenshus” afgaa fra Frihavnen til Oslo. Den er chartret af Tyskerne og har i længere Tid sejlet i fast Fart paa Ruten. En Halv Times Tid før Afgang opdagede en Mand af Besætningen, at der nede Agter paa den udvendige Side af Skibet sad en lille firkantet Kasse lige i Vandlinien. Han slog Alarm, en Undersøgelse blev anstillet, og den lille firkantede Kasse viste sig at være en Bombe, der blev fastholdt til Skibssiden ved Hjælp af kraftige Magneter. Den var indstillet paa Sprængning efter 24

Timers Forløb, hvilket vil sige, at ”Bergenshus” var gaaet ned et eller andet Sted mellem Skagen og Oslo. Nu blev Attentatet forhindret –!¹⁹

Saa er der en ganske pudsig Historie om det tyske Turistbureau paa Østergade. Det ligger lige i Nærheden af Kongens Nytorv, og det bevogtes af to CB-Betjente, der Dag og Nat – ikke de samme – har Opstilling udenfor.

Indtil for nylig har der været en Udstilling, der hed:

”Saadan rammer de engelske Bomber!”

og som Illustrationer var der vedføjet en Række Fotografier af ødelagte Kirker, Børnehjem, Skoler etc. Udstillingens Motto stod skrevet over

Ruderne med store sorte Bogstaver: Saadan rammer de engelske Bomber.

Forleden kom en ung Mand kørende paa Cykle forbi Udstillingen. Klokken var henad 10 – det var altsaa lige før Trafikken gennem Strøget blev lukket for Cyklister. De, der var der, kørte hurtigt. Det gjorde den unge Mand ogsaa, men idet han passerede Udstillingen, kastede han en Pakke mod Ruden. Den ramte præcis. Glasskaarene klirrede, CB-Betjentene saa mildest talt himmelfaldne ud – hvor kom det dog fra? Men Manden var allerede nede paa Kongens Nytorv.

Det politiske Politi (den syrlige Afdeling) blev tilkaldt. Pakken taget ud af Vinduet – det var en Mursten! Om

Sabotagen mod autoværkstedet Citroën, Sydhavnsgade 16, den 23. juli blev udført af Holger Danske. Sabotagen var foreslået af en arbejdsmand ved Citroën, Jørgen Hagen Schmidt, der selv deltog i sabotagen, som var hans første aktion. Aktionen gav ham navnet ”Citron-Schmidt”, som siden blev til ”Citronen”. Fra Jørgen Kieler: Nordens lænkehunde, 1992, bd. 1.

den var svøbt et stykke Papir, og paa det stod:

Saadan rammer de danske
Mursten!

Forbryderen er ikke fanget!

Paa ”Citroen” er foretaget et Attentat af ikke helt almindeligt Tilsnit. Det var i Lørdags, Klokken var ca. 23,25, da Sabotagevagterne blev overrumplet derude af revolverbevæbnede Sabotører. De paagældende Sabotagevagter var de i Tyskland til dette Brug uddannede Frikorpsfolk i sorte Uniformer, og da Sabotørerne saa det, klædte de dem af til Skjorten, sendte dem i Beskyttelsesrummet i den Mundering og sprængte Fabrikken i Luften. Skaden var nu ikke overvældende, men det var et Syn for Guder at se de femseks Sabotagevagter dukke op af Beskyttelsesrummet med haarede Ben og kun iført Skjorte.²⁰

Lad mig endelig tilføje, at Motorforhandler Reinhardts Virksomhed paa Lyngbyvej i Aften fik en Bombe.²¹ Reinhardt, der før Krigen var Repræsentant for forskellige engelske Motorfirmaer – bl. a. Triumph – er under Krigen paa et tidligere Tidspunkt gaaet over til Tyskerne med Hud og Haar. Han bispiser tyske Officerer i sit Hjem, er Medlem af det nazistiske Parti o.s.v. Hvordan hans Stilling nu er, har jeg ikke haft Lejlighed til at undersøge, men efter al Sandsynlighed er han som saa mange andre gaaet til ”De kolde Fødders Brigade.” At det er for sent, viser Bomben i Aften. Der skete ikke større Skade, men Meningen var god nok.

Nu er Klokken blevet mange.

Nielsen har faaet tidlig fri i Aften og den lille har taget de sidste Opringninger for mig - i Sagens Interesse.²² Jeg har noget mere, men det maa vente. Jeg er træt nu, og derfor vil jeg slutte af. Jeg maa dog lige tilføje, at Hasager gerne vil have Abonnement paa de to Politiblade. Der forelaa et Telegram fra Fyn, hvor *Fyns Stiftstidende* citerede en Udtalelse af Politidirektør Stamm paa Ombudsmødet i sin Tid i Svendborg. Det skrev vi om den 26. i sidste Maaned, men siden har Dansk Politiforbunds Blad taget det op, og paa Grundlag af det, har Fynsbladet skrevet en Leder om Politiets Forhold til Befolkningen.

– Det var kedeligt, at vi ikke ser de Blade, indledte Hasager.

– Det gør vi skam ogsaa, svarede jeg!

– Ja, men her er dog nogen, som har undgaaet vor opmærksomhed. Politidirektøren har paa et Møde sagt, at han kunde ikke paatage sig at bringe et godt Forhold i Stand mellem Befolkningen og Politiet – det maatte være den enkelte Politimands Sag. Det har Fynsbladet nu skrevet Leder paa. Det kunde vi ogsaa, hvis vi havde haft *Politibladet*.

– Jeg husker godt den Vend-
ing, replicerede jeg. Vi har saa vidt jeg husker ogsaa haft den i Bladet!

– Næ, det har vi ikke, men kan De ikke bestille de to Politiblade til mig – der kommer jo kun to?

– Jo, det skal jeg nok!

Jeg anstillede derefter en Undersøgelse og fandt Udklippet fra den 26. Juni. Der stod højt og tydeligt Politidirektørens Udtalelser refereret

under en treliniet Overskrift. Bevæbnet med det, gik jeg atter ind til Hasager, lagde det foran ham og sagde:

– Jeg mente nok, at vi havde haft det en 14. Dages Tid før det var refereret i *Politibladet*. Her er Udklippet!

– Han kiggede synligt skuffet paa det. Saa svarede han:

– Ja, men *Politibladet* har behandlet det i en redaktionel Artikel. Det var den, jeg gerne vilde have set. Saa kunde vi maaske have skrevet Leder paa det!!!!

???? Ja, det kunde vi jo, men De skal nok faa begge Blade, svarede jeg og gik.

Men nu spekulerer jeg paa

hvorfor Fa'en vi ikke kunde have skrevet Leder paa det paa Grundlag af vores eget Referat 14 Dage før *Politibladets* – svar mig, hvem der kan?

Nu en Hilsen fra den lille og fra Clausen.²³ Han har kørt 1700 km. gennem Danmark i Sommerferien – eller var det 17.000? Han er i hvert Fald solbrændt nok til det. Han har lige læst Brevet til Dem og foreslaar mig at skrive Føljetoner. Ja, hvis man maatte anvende det Stof, der faldt en ind, saa kunde jeg vel nok faa Afsætning.

Hilsen og paa snarligt Gen-syn. Nu er det mig, der begynder at faa Feriefornemmelser.

Næsh

Noter

- 1 John var en nevø, som familien Bergstrøm havde med på ferie.
- 2 Walter Schwartz, journalist ved *Politiken*.
- 3 Når *Social-Demokraten* var Johns hoforgang, skal det ses på baggrund af, at faderen var socialdemokratisk fagforeningsmand.
- 4 Merete Bonnesen, journalist ved *Politiken*
- 5 Verner Forchhammer, i redaktionssekretariatet ved *Politiken*.
- 6 Der hentydes til Statsadvokaten for særlige Anliggender, populært kaldt den syrlige afdeling.
- 7 Bernhard Nielsen var Bergstrøms og Næshs nærmeste medarbejder i kriminalredaktionen.
- 8 En omskrivning for *Politikens* redaktion.
- 9 Det var BOPA, der stod bag disse sabotager.
- 10 En sådan nedkastning er ikke rapporteret af Civilforsvarsstyrelsen.
- 11 Edvard Skov var journalist og lederskribent ved *Politiken*.
- 12 Faderen = Niels Hasager.
- 13 Med ”Drageren fra Drogdengade” hen-

- tydes til *Politikens* sagfører Svend Heltberg, der kaldtes sådan af Næsh på baggrund af, at han ved den særlige klageret havde fået en for et mord i Drogdengade dømt mand (en drager) frikendt tidligere på året.
- 14 Johannes Jacobsen var en journalist ved *Politiken*, der efter Bergstrøms og Næshs opfattelse havde bevæget sig alt for langt ud til højre og flirtet med nazismen i besættelsens første år, hvilket han aldrig blev tilgivet, så han blev konstant ålet, isoleret eller fik stikpiller vedrørende krigens gang. Derfor blev hans tilstedeværelse også ønsket ved Mussolinis fald.
 - 15 Chr. Stampen, journalist ved *Politiken*.
 - 16 Politiinspektør Ejnar Mellerup.
 - 17 BOPA saboterede 26. juli A/S Petersen & Wraa, Hejmdalsgade 32.
 - 18 Læge Carl Peter Værnet blev senere kendt for at have foretaget ”medicinske” forsøg på homoseksuelle i koncentrationslejren Buchenwald. Hans hus blev saboteret af Holger Danske.
 - 19 BOPA havde 22. juli i samarbejde med

SOE forsøgt sabotage mod "S/S Bergenhus".

- 20 Autoværkstedet Citroen, Sydhavnsvej 16, blev saboteret af Holger Danske 23. juli 1943. Der var to vægtene i uniform ved fabrikken, som fik frataget deres kasketter og uniformsjakker, men bukserne fik de lov

til at beholde, så på det punkt gjorde Næsh historien bedre, end den var.

- 21 Der blev forøvet sabotage mod fabrikken C. Reinhardt, Lyngbyvej 36, 27. juli 1943.
22 Den "lille" var Næshs lillebror
23 Edvard Clausen, journalist ved *Politiken*.